

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο

Εἶχε τις θυγατέρας δύο. Τούτων ἡ μὲν κηπουρόν ἄνδρα ἔλαβεν, ἡ δ' ἑτέρα κεραμέα. Χρόνου παρελθόντος, ὁ πατήρ εἰς τὴν τοῦ κηπουροῦ ἔρχεται καὶ ταύτην ἐρωτᾷ πῶς ἔχει. Ἡ δὲ λέγει «πάντα μὲν ἡμῖν καλῶς ἔχει, ἔν δέ τοῦτο τοῖς θεοῖς εὐχομαι, ὅπως χειμῶν γένηται καὶ ὄμβρος, ἵνα τὰ λάχανα ἀρδευθῇ». Μετ' οὐ πολὺ ὁ πατήρ πρὸς τὴν τοῦ κεραμέως ἔρχεται καὶ ταύτην πῶς ἔχει ἐρωτᾷ. Ἡ δὲ λέγει «τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἡμῖν καλῶς ἔχει, τοῦτο δὲ μόνον εὐχομαι, ὅπως αἰθρία λαμπρά ἐπιμείνη καὶ λαμπρὸς ἥλιος, ἵνα ὁ κέραμος ξηρανθῇ». Ὁ δὲ πατήρ λέγει «ἐὰν σὺ μὲν εὐδίαν ἐπιζητῇς, ἡ δ' ἀδελφή σου χειμῶνα, ποτέρα ὑμῶν συνεύξωμαι;»

Αἰσώπου, Πατήρ καὶ θυγατέρες

Γραμματικά –Λεξιλογικά –Μεταφραστικά

χειμών, ό: χειμώνας, κακοκαιρία, κρύο, χειμωνιάτικος καιρός, θύελλα, ψύχος

ὄμβρος, ό: βροχή

λάχανον, τό: λαχανικό, χορταρικό, κηπευτικό προϊόν

ἀρδεύω: ποτίζω, αρδεύω, καταβρέχω

A.Μετάφραση

A1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

B. Γραμματική

B1. Να γραφεί η ονομαστική και γενική πληθυντικού των παρακάτω λέξεων:

θυγατέρας:

ἄνδρα:

έτέρα:

κεραμέα:

παρελθόντος:

πάντα:

χειμών:

λαμπρός:

ἥλιος:

B2. καλῶς: Να γραφούν τα παραθετικά του επιρρήματος.

B3. ἐρωτᾷ, ἔρχεται, ἔχει, λέγει: Να γίνουν οι χρονικές αντικαταστάσεις των ρημάτων.

Γ. Συντακτικό

Γ1. Να γίνει συντακτική αναγνώριση της μετοχής, χρόνου παρελθόντος, (να αναγνωριστεί το είδος, να εντοπιστεί το υποκείμενο και να αναφερθεί αν είναι απόλυτη ή συνημμένη).

Γ2. τούτων, θυγατέρας, πάντα, τοῦτο, τοῖς θεοῖς: να αναγνωριστούν συντακτικά οι τύποι.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὥς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Τοῦτοις δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν, εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσιν ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσιν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ισοκράτη, Προς Δημόνικο, 50 – 52

Γραμματικά –Λεξιλογικά –Μεταφραστικά

ἐκόλασεν: τιμώρησε χρώμενον τούτοις

παραδείγμασι: έχοντας αυτά για παράδειγμα

σ’ ὀρέγεσθαι: εσύ να επιθυμείς πολύ

καθιζάνουσαν: να κάθεται

μηδενός ἀπείρως ἔχειν: τίποτα να μην αφήσουν αδοκίμαστο

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Μετάφραση

A1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

B. Γραμματική

B1. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των λέξεων και στους δύο αριθμούς:

μύθοι:

βλαστήματα:

μέλιτταν:

σοφιστῶν:

ἡμῶν:

B2. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

λέγουσι: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής και της υποτακτικής του παρακειμένου

λαμβάνουσιν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β΄ και το δεύτερο ενικό οριστικής μέλλοντα

ἔχιν: τον ίδιο τύπο στον αόριστο β΄ και παρακείμενο

μανθάνειν: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής και ευκτικής αορίστου β΄

πιστεύουσι: τις μετοχές του μέλλοντα και αορίστου

Γ. Συντακτικό

Γ1. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις του κειμένου:

διά τήν ἀρετήν:

γεννήσας:

πάντες:

μεγίσταις:

ὀρέγεσθαι:

τοῖς εἰρημένοις:

τι:

καθιζάνουσιν:

τούς νεανίας:

οὕτω:

ΚΕΙΜΕΝΟ 3ο

Η Κύρου Ανάβασις κατέχει ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στα ιστορικά έργα του Ξενοφώντα. Το έργο διαιρείται σε επτά βιβλία. Το κύριο μέρος του καλύπτει η διήγηση της τολμηρής υποχώρησης των Μυρίων προς τη Μαύρη θάλασσα, μέσα από αδιάβατα βουνά εχθρικής χώρας, και της διάσωσής τους υπό την ηγεσία του Ξενοφώντα μετά τη μάχη στα Κούναξα.

Το Γ΄ βιβλίο, απ' όπου και το απόσπασμα, περιέχει την πορεία των Μυρίων από τον ποταμό Ζαπάτα μέχρι τη χώρα των Καρδούχων και τα γεγονότα τα σχετικά με την πετυχημένη αντιμετώπιση των συνεχών επιθέσεων των Περσών.

Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον τὸ ἄκρον. οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ὥχοντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. ἡνίκα δ' ἦν δεῖλη ἐξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινες τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἄρπαγὴν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν.

Ξενοφῶν, Κύρου Ανάβασις, 3.5.1 – 2

Γραμματικά –Λεξιλογικά –Μεταφραστικά

ἐνθα: επίρρημα: α. τοπικό (=όπου, εκεί όπου)· β. χρονικό (=τότε, όταν)

ἤ: η δοτική ενικού, θηλυκού γένους, της αναφορικής αντωνυμίας **ὅς, ἥ, ὅ**, με επιρρηματική σημασία (=για τόπο] όπου· [για τρόπο] όπως)

ἄκρον, τό: κορυφή βουνού

ῥχοντο: παρατατικός του ρ. **οἶχομαι**= [απόλυτα] πηγαίνω, φεύγω, αποχωρώ

ἦνίκα: χρονικός σύνδεσμος· δηλώνει το σύγχρονο (=τη στιγμή που, ενώ)

κατακόπτω: κόβω τελείως· κόβω σε μικρά κομμάτια, κομματιάζω· σκοτώνω

ἐσκεδασμένων: μετοχή παρακειμένου του ρ. **σκεδάννυμαι**= διασκορπίζομαι

νομή, ἥ: διανομή, μοιρασιά· βοσκότοπος· κοπάδι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ**A. Μετάφραση –Εννοιολογική**

A1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

A2. Τι συνέβη με την απροσδόκητη εμφάνιση των εχθρών των Ελλήνων;

B. Γραμματική

B1. **στραφέντες, ἀποτραπόμενοι, καταβάντες, κατελήφθησαν:** Να τοποθετηθούν στο κατάλληλο σημείο του πίνακα που ακολουθεί.

ενεργητικός αόριστος	μέσος αόριστος	παθητικός αόριστος α΄	παθητικός αόριστος β΄

B2. Να γραφεί ό, τι ζητείται για καθέναν από τους τύπους που ακολουθούν:

στραφέντες: η δοτική στο ίδιο γένος και στον ίδιο αριθμό

ἔφευγον: ο αντίστοιχος τύπος στο μέλλοντα

ἕκαστος: η γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος

ἀποτραπόμενοι: το απαρέμφατο στον παρακείμενο

όδόν: η ονομαστική και η δοτική στον πληθυντικό

καταβάντες: η δοτική στο ίδιο γένος και στον ίδιο αριθμό

πλήρεις: η κλητική ενικού και η γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος

πολλῶν: τα παραθετικά του

ἐπιφαίνονται: το απαρέμφατο παρακειμένου

κατελήφθησαν: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο

Γ. Συντακτικό

Γ1. Να αναγνωρισθεί το είδος των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.

Γ2. Να προσδιορισθεί η συντακτική θέση των γενικών του κειμένου.

Γ3. Να δηλωθεί η συντακτική θέση των λέξεων/ φράσεων που ακολουθούν:

μεστή:

τόν Τίγρητα:

δείλη:

ἑξαπίνης:

έν τῷ πεδίῳ:

καθ' ἄρπαγὴν:

ΚΕΙΜΕΝΟ 4ο

Ο Προς Εὐθύουν λόγος γράφτηκε από τον Ισοκράτη το 403 ή 402 π.Χ. και απαγγέλθηκε στο δικαστήριο από κάποιον Αθηναίο, Νικία στο όνομα. Με αυτόν το λόγο ο Νικίας στράφηκε εναντίον του φίλου του Ευθύου. Στο συγκεκριμένο κείμενο ο Ισοκράτης αναφέρεται στη συμφωνία του Νικία με τον Ευθύου και στην παραβίασή της από το δεύτερο.

Νικίας γὰρ οὐτοσί, ἐπειδὴ οἱ τριάκοντα κατέστησαν καὶ αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ ἐκ μὲν τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας ἐξήλειπον, εἰς δὲ τὸν μετὰ Λυσάνδρου κατάλογον ἐνέγραφον, δεδιὼς τὰ παρόντα πράγματα τὴν μὲν οἰκίαν ὑπέθηκε, τοὺς δ' οἰκέτας ἔξω τῆς γῆς ἐξέπεμψε, τὰ δ' ἔπιπλα ὥς ἐμὲ ἐκόμισε, τρία δὲ τάλαντα ἀργυρίου Εὐθύω φυλάττειν ἔδωκεν, αὐτὸς δ' εἰς ἀγρὸν ἐλθὼν διητᾶτο. Οὐ πολλῷ δὴ χρόνῳ ὕστερον βουλόμενος ἐκπλεῖν ἀπήτησε τὰργύριον. Εὐθύουνος δὲ τὰ μὲν δύο τάλαντα ἀποδίδωσι, τοῦ δὲ τρίτου ἕξαρνος γίνεται. Ἄλλο μὲν οὖν οὐδὲν εἶχε Νικίας ἐν τῷ τότε χρόνῳ ποιῆσαι, προσίων δὲ πρὸς τοὺς ἐπιτηδεῖους ἐνεκάλει καὶ ἐμέμφετο καὶ ἔλεγεν, ἃ πεπονθὼς εἶη.

Ἰσοκράτης, Πρὸς Εὐθύουν, 2 – 3

Γραμματικά – Λεξιλογικά – Μεταφραστικά

εἰς δὲ τὸν μετὰ Λυσάνδρου κατάλογον: περιλάμβανε τα ονόματα των δημοκρατικών πολιτών που στερήθηκαν τα πολιτικά τους δικαιώματα

δεδιώξ: μετοχή του ρήματος **δέδοικα** ή **δέδια**= φοβάμαι κάποιον ή κάτι

πάρειμι: είμαι παρών, παρευρίσκομαι

οἰκέτης, ὁ: δούλος, υπηρέτης του σπιτιού

διαιτάομαι -ῶμαι: ζω, διαμένω, κατοικώ

ὁ ἔξαρνος, ή ἔξαρνος, τό ἔξαρνον: που αρνείται, που απορρίπτει κάτι

ἔξαρνος γίγνομαι: αρνούμαι κάτι ἔχω [+ τελικό απαρέμφατο]: μπορώ να

ὁ ἐπιτήδειος (ως ουσιαστικό): ο φίλος· **τά ἐπιτήδεια** (ως ουσιαστικό): τα απαραίτητα για τη ζωή

ΑΣΚΗΣΕΙΣ**A. Μετάφραση – Εννοιολογική**

A1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα «Νικίας γὰρ ... τὰργύριον ».

A2. Ποια στοιχεία δηλώνουν ότι ο Νικίας δεν ήταν ομοϊδεάτης του καθεστώτος των Τριάκοντα;

B. Γραμματική

B1. Να γραφεί ό, τι ζητείται για καθέναν από τους τύπους που ακολουθούν:

τούς οϊκέτας: η γενική και στους δύο αριθμούς

ἐξέπεμψε: το ίδιο πρόσωπο στην ευκτική του ίδιου χρόνου

έλθών: το β΄ ενικό προστακτικής στον ίδιο χρόνο

πεπονθώς εἶη: ο αντίστοιχος τύπος στο μέλλοντα

τόν κατάλογον: η κλητική ενικού και η δοτική πληθυντικού

οὔτοσί: ο ενικός αριθμός της αντωνυμίας στο γένος που βρίσκεται

βουλόμενος: τα απαρέμφοτα μέλλοντα και αορίστου

γίγνεται: το γ΄ πληθυντικό στην οριστική του υπερσυντελικού

ἔλεγεν: το β΄ πληθυντικό στην υποτακτική και προστακτική του αορίστου β΄

τῆς γῆς: η δοτική και αιτιατική στον αριθμό που βρίσκεται

Γ. Συντακτικό

Γ1. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων στην περίοδο: «Νικίας γὰρ οὔτοσί, ... εἰς ἄγρὸν ἐλθὼν διητᾶτο».

Γ2. Να δηλωθεί η συντακτική θέση των λέξεων/ φράσεων που ακολουθούν:

δεδιώς:

χρόνῳ:

ἕξαρνος:

ποιῆσαι:

ΚΕΙΜΕΝΟ 5ο

Οι δημηγορίες, οι ομιλίες δηλαδή βασιλιάδων, πολιτικών ηγετών, στρατηγών πριν από σημαντικά γεγονότα, στα οποία αυτοί παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ιστορικού έργου του Θουκυδίδη. Μία από αυτές είναι και η δημηγορία του νεαρού Σπαρτιάτη εφόρου Σθεναλαΐδα, που εκπροσωπούσε την φιλοπόλεμη μερίδα της Σπάρτης (ο Λακεδαιμόνιος βασιλιάς Αρχίδαμος εκπροσωπούσε την ειρηνόφιλη η οπωσδήποτε διστακτική μερίδα σε ένα πόλεμο με την Αθήνα).

καί ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπεν· παρελθὼν δὲ Σθεναλαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ὧδε. Τούς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γινώσκω· ἐπαινέσαντες γάρ πολλά ἐαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοι εἰσίν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται. ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους οὐδέ μελλήσομεν τιμωρεῖν.

Θουκυδίδης 1.85 – 86

Γραμματικά –Λεξιλογικά –Μεταφραστικά

οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὥς οὐκ ἀδικοῦσι: πουθενά στο λόγο τους δεν αρνήθηκαν ότι αδικούν

καίτοι: και πράγματι, και επιπλέον/και λοιπόν (για δήλωση αντίρρησης) και όμως· εδώ εισάγεται μία γνώμη αντίθετη με τα προηγούμενα, για την οποία ο ομιλητής δεν αμφιβάλλει καθόλου

ζημία: βλάβη· τιμωρία, ποινή

ἤν: υποθετικός σύνδεσμος

περιοράω - ὦ: ανέχομαι να, αδιαφορώ για κάτι που γίνεται

τιμωρέω - ὦ: συντρέχω, βοηθώ κυρίως κάποιον που αδικείται, εκδικούμαι για τις αδικίες που του έγιναν

ΑΣΚΗΣΕΙΣ**A. Μετάφραση –Εννοιολογική**

A1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

A2α. Πώς σχολιάζει ο Σπαρτιάτης έφορος Σθεναλαΐδας αυτά που είπαν οι Αθηναίοι πρέσβεις στη συνέλευση των Λακεδαιμονίων;

A2β. Τι υποστηρίζει ότι θα πράξουν οι Λακεδαιμόνιοι απέναντι στους συμμάχους τους και υπό ποια προϋπόθεση;

B. Γραμματική

B1. Να γραφεί ό, τι ζητείται για καθέναν από τους τύπους που ακολουθούν:

εἶπεν: το γ' πληθυντικό στον υπερσυντέλικο

παρελθών: το β' ενικό στην προστακτική του ίδιου χρόνου

γιγνώσκω: τη μετοχή παρακείμενου στο αρσενικό γένος

γεγένηνται: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο

περιοψόμεθα: το γ' πληθυντικό στην ευκτική ενεστώτα

τοιαῦτα: την ονομαστική πληθυντικού του θηλυκού γένους

ἡμετέρους: τον ίδιο τύπο στο γ' πρόσωπο

ἡμᾶς: την ίδια πτώση στον ενικό αριθμό του γ' προσώπου

ζημίας: τη γενική πληθυντικού

λόγους: την κλητική ενικού

Γ. Συντακτικό

Γ1. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθες λέξεις:

τοιαῦτα, παρελθών, τελευταῖος, τῶν Ἀθηναίων, ζημίας

Γ2. **ἡμεῖς δέ ὅμοιοι ... μελλήσομεν τιμωρεῖν:** Να γίνει πλήρης συντακτική ανάλυση της περιόδου (αναγνώριση προτάσεων και εν συνεχεία συντακτική ανάλυσή τους).